

Ullortunersiornermi oqalugiaat

Qaqortoq, marlungorneq 21. juni 2016

Ullumi Inuiattut nalliuttorsiornitsinni uummammit pisumik pilluaritsi. Ullumi Inuiaat Kalaallit ataatsimoorluta ullortunersiuusaagut, maanilu nunatta kujataani ataqqinarluartut siulitta nunassatut kinguaaminnut piukkussaanni kingumut ullormi maani "*Seqernup Uniffia*" aamma nalliuttorsiuutigissavarput.

Ullortuneq siulitta pingaartillugu nalliussiuartarsimavaat. Aasivissuaqarsimapput katersuuffigisartakkaminnik, avannaamiut Taserallimmi, kujataamiut Ammassivimmi kiisalu Tunumiut Ammassalimmi, taakkunanilu kulturperput toqqammavilersimavaat. Katersuunnerit kulturikkut paarlaasseqatigiiffiusarput susassareqatigiinnermillu toqqammaviliiffiusarlutik, ullunilu makkunani aamma kujataani taamaaliussaagut.

Ulluni makkunanerpiag - Nunatsinni tamarmi - inuiaqatigiittut nuannaarutissatta aamma ilagaat ilinniartinnit ilinniakkaminnik naammassinnissimallutik nasartaartorpasuit nasartaartussarpasullu. Ukiuni makkunani nuannaarutigisinnaavarput inuussuttut ilinniakkaminnik naammassinnittartut ukiut tamaasa amerliartormata. Ilinniartertuunngortut – allallu ilinniakkaminnik aallussereerlutik naammassinnittut tamaasa – tulluusimaarutigeqaagut, taakkulu tamaasa isumalluarfigalugit.

Ukiuni kingullerni maani kujataani unammilligassat aqquusaarsimasagut ikinngeqaat. Minnertaanngearlu kommunerujussuunngortitsinerup kingorna aningaasatigut ilungersunartorsiorsimaneq imaannaanngitsoq aqquusaarsimasarput, allaat nakkutigisaalernermik kinguneqartoq, maanna pissutsit tamakku qujanartumik qaangiussimalerput. Suliffissaaleqineq qaammatit tamaasa apparliartorpoq – sanaartugassatigut suliassaqarlupugut. Siumut qummullu isigisinnaanngooqqippugut, isumalluarnissamut kingumut pissutissaqaqqilerpugut. Siunissarput qanoq sanarfissanerlugu, sunalu pingaartissanerlugu tamatta peqatigiilluta oqartussaaqataaffigaarput, tamattami peqatigiilluta suliassaraarput.

Suliami tamatumani imminut pilersorsinnaneq, tamakkiisumillu imminut pilersorsinnaanngikkaanni pilersorsinnaanngornissaq suliassat pingaarnersaraat, tamatta ataasiakkaarluta suliassarput – tamatta ataasiakkaarluta akisussaaffipput. Tamannalumi aamma Nunatsinnut tamarmut atuuppoq, imminut pilersornerput annertusarsinnaanngikkutsigu aamma kiffaanngissuseqarnerulernissarput angusinnaassanngilarput – tamannalu angusinnaanngikkutsigu taava allanik isumalluuteqarluni inuuneq pigissavarput. Taamaammat uteriisaarluta nikallujaallutalu aqqutissarsioruartariaqarpugut, suleqatissarsioruartariaqarpugut, niueqatissarsioruartariaqarpugut immitsinnut annerusumik pilersorsinnaajumalluta, suliffinnik amerlanerusunik pilersitsisinnaajumalluta, kiffaanngissuseq imminullu tatigineq annerusoq inuuffigisinnaajumallugu.

Tamatumani suliat tamarmik imaaliillaannaq iluatsittarnaviannigillat, aamma unammilligassat amerlassaqaat. Qularutigissanngilarpullu iluatsinngitsoornerit tamaasa assuarliisut assuarleerusuttullu amerlassaqimmata. Tamakkuli uniffigissanngilavut, upperiuartariaqarparput maani nunatta kujataani periarfissarititaasut – suleqateqarluarsinnaanerpullu atorluarlugit – aamma uagut suli annertunerusumik nunatta imminut pilersornerunissaani angusaqarsinnaasugut, minnerunngitsumik ineriartornissatsinnut assigiinnerusunik periarfissinneqarutta.

Tamannami ukiuni kingullerni aalisakkanik tunisassiornerup iluani takuteqqilersimavarput, tamanna nunaateqarnerup iluani ukiuni kingullerni 100-ni takutittareersimavarput, tamannalu takornariaqarnerup iluani takutissavarput – kujataa kingumut nunatsinni takornariaqarfiunerpaanngornissaa mittarfitsigut

pioraavigineqareerutta anguniassavarput suliaralugulu, tamannalu aatsitassarsiornikkut suliffipparujussuarnik pilersitsisoqarumaarnissaani kalaallillu nunaqavissut amerlaqisut suliffigiumaagaanni takutissavarput.

Eqqaamassavarpullu inuiaqatigiit kikkulluunniit nalilersorneqartarmata sanngiinnerusortaminnut qanoq pissusilersornerat aallaavigalugu. Tamavitta ilisimaaraarput Nunatsinni suli annertuumik suliassaqluta inuiaqatigiinni uagutsinnit pitsaannginnerusunik inuunerminni periarfissaqartitaasut sullinneqarnissaat sullinneqartariaqarnerallu eqqarsaatigalugu. Taamaamat tamatta, aamma maani kujataani, eqqaamagitigu suliniarnitsinni qanilaassuseq puigorneqassanngimmat, inuusuttorpassuillu ilinniagaqarnerup iluani alloriaqqinnissaminnut ullumikkut periarfissaqanngingajattut taakkummata annertoorujussuarmik aamma inuiaqatiminnit ikorfartorneqarnissaminnik pisariaqartitsisut. Aatsaammi kivitseqatigiinnikkut inuiaqatigiittut nukittuunngorsinnaavugut, atsaallu peqatiserinninnikkut nammineernerulerneq angussavarput, aatsaallu namminiilerutta kiffaanngissuseq piviusoq misigissavarput.

Aamma puigussanngilarput namminneq kajumissutsiminnik suleqataasorpasuit ukiut tamaasa inuiaqatigiinnut tunniuttagaat pillugit qujassuteqartarnissaput. Qanortoq taamatut pitsaasumik suleqataannersi ingerlatiinnarisiuk - tamanna inuiaqatigiittut pisariaqartipparput – suliut iluqutaakulooqaat, tulluusimaartittaqaatsigut assigiinngitsorpassuartigut; tamanna aamma meerartatta nunatsinni pissartanngorniuttarnerni, kingullertigullu Island-imi angusarissaarlutik takutitsilluarnerisigut, allarpassuartigullu ersertarpoq. Aamma ullumikkut tulluusimaarpunga qularnata oqarsinnaagatta ameerikkami kujallermi, ameerikkami qiterlermi ameerikkamilu avannarlermi assammik arsaattartut pikkorinnersaat kalaaliummat - maani kommune kujallermioq.

Qanortoq ullortunersiorneq tamatsinnut nuannersuugili, qularnata, isumalluarluta, siunissamullu sunniuteqaqataasinnaanerput upperalugu, akisussaaqatigiilluta Nunatta kujataa siumut qummullu kivitseqataaffigisigu, eqqaamallugu ilungersorneq nunami maani inuunermut toqqammaviujuarsimammat, kivitseqatigiinnikkullu angusassat annerummata. Soorlumi aamma maani Qaqortumi provste-usimasup Schultz-Lorentzen-ip imaa taalliamini oqaasertaleraa:

”Siumut
ingerlaniarpugut.
Siunertarisarpummi
tamavitta paasivarput,
Suli ungasikkallartoq
Ornilertigu assut.”

Naggataatsigut ullortunersiornerisatsinni suleqataasut tamaasa qujaffigaakka. Aamma ukioq manna meeqqat ukiuanni nutaamik ileqqumik pilersitsiniarluta aalajangersimavugut. Taamaamat ullortunersiornermit kingullermit maannammut inunngortut tamarmik orpissaannik Kommune Kujallermit pisiniussimavarput. Peqatigalusi alliertortussamik. Angajoqqaanngorsimasut tamarmik orpimmik kommunip sullivianut (maskinstation-imut) aallersinnaapput, eqqaamallugu orpik paarilluarlugu, oqquartami ikkunneqaruni, imerterluarneqartarunilu naalluarnerunissaminut periarfissaqassammat.

Tamassi ullorsiorluarnissassinnik qamannga pisumik kissaappassi, qujanaq.